

Κεφάλαιο 8

8.1. Υπόμνημα των συλλόγων Ελλήνων εκπαιδευτικών της Δυτικής Γερμανίας. Συντονιστική επιτροπή του 1981 (Απόσπασμα)

Ι. Γενική κατάσταση

Η εκπαίδευση των Ελληνόπουλων στην ΟΔΓ/ΔΒ εξακολουθεί να αποτελεί το πιο καυτό πρόβλημα των Ελλήνων μεταναστών. Η μέχρι τώρα έλλειψη σοβαρής προσπάθειας για την αντιμετώπιση του εκπ/κού προβλήματος των νέων μεταναστόπουλων από τη μεριά της προηγούμενης ελληνικής κυβέρνησης και η χάραξη της πολιτικής της γερμανικής κυβέρνησης, με βάση αποκλειστικά τις βραχυπρόθεσμες και μακροπρόθεσμες ανάγκες της στην αγορά εργασίας, οδήγησαν την εκπαίδευση των Ελληνόπουλων σε τραγικά αδιέξοδα.

Το εκπαιδευτικό πρόβλημα των Ελληνόπουλων της Γερμανίας στοιχειοθετείται από τα παρακάτω:

α) Η γερμανική κυβέρνηση εντείνει την πολιτική της αναγκαστικής ενσωμάτωσης των Ελληνόπουλων στα γερμανικά σχολεία ενάντια στην εκφρασμένη θέληση της συντριπτικής πλειοψηφίας των Ελλήνων γονιών. Η πολιτική αυτή της γερμανικής κυβέρνησης και αναξιόπιστη και αμοραλιστική είναι. Αναξιόπιστη γιατί δε συνδέεται με την παροχή κοινωνικών πολιτικών και πολιτιστικών δικαιωμάτων στους μετανάστες, αλλά έχει αποκλειστικό στόχο να καλύψει τις μελλοντικές ανάγκες στην αγορά εργασίας, εξαιτίας της υπογεννητικότητας των Γερμανών.

Είναι τέλος αμοραλιστική γιατί από τη μια επιβάλλει την αναγκαστική ενσωμάτωση στα μεταναστόπουλα αλλά από την άλλη την αρνείται στους γονείς τους, των οποίων η εδώ παραμονή εξαρτάται από την κατάσταση αγοράς εργασίας, που σημαίνει πως το χάσιμο της δουλειάς οδηγεί στην αναγκαστική και απρογραμμάτιστη παλινόσθησή τους στην πατρίδα.

β) Οι τελευταίες εξαγγελίες μέτρων της γερμανικής κυβέρνησης σε σχέση με τη μελετούμενη καθιέρωση υποχρέωσης στα μεταναστόπουλα να υπηρετήσουν στο γερμανικό στρατό και σε σχέση με τη συγκέντρωση της οικογένειας (οι μετανάστες δε θα μπορούν πια να φέρουν τα παιδιά τους από την πατρίδα αν αυτά είναι άνω των 14 ετών) σε συνδυασμό με την παρακάτω κυνική δήλωση του Καγκελάριου SCHMIDT στη βουλή. "Όσα ξένα παιδιά επιθυμούν να γίνουν Γερμανοί μπορούν εύκολα να το κάνουν. Όσα αρνηθούν πρέπει να γυρίσουν στην πατρίδα τους", ξεκαθαρίζουν απόλυτα τις προθέσεις της γερμανικής κυβέρνησης.

Ο Έλληνας γονέας μετανάστης μπορεί πια να μιλά, χωρίς τον κίνδυνο να χαρακτηριστεί εθνικιστής, για πολιτική αναγκαστικής γερμανοποίησης των παιδιών του.

γ) Στα πλαίσια της παραπάνω πολιτικής κλείνονται ελληνικές τάξεις, απομονώνονται και περιθωριοποιούνται τα λίγα ελληνικά σχολεία που υπάρχουν ακόμα στη Δυτ. Γερμανία, και συχνά δεν ανανεώνονται τα συμβόλαια των Ελλήνων εκπ/κών. Η μητρική γλώσσα του παιδιού έχει μετατραπεί σε προαιρετική ξένη γλώσσα.

δ) Το μεγαλύτερο μέρος των Ελληνόπουλων (περίπου 60%) είναι ενσωματωμένο στο γερμανικό εκπ/κό σύστημα και παρακολουθεί - κι αυτό όχι πάντα - προαιρετικά, συνήθως τα απογεύματα, ελληνόγλωσση διδασκαλία. Τα υπόλοιπα Ελληνόπουλα παρακολουθούν ή ελληνικά σχολεία ή δίγλωσσες τάξεις.

ε) Περίπου 18.000 Ελληνόπουλα σχολικής ηλικίας, δηλαδή σχεδόν το 1/3 του συνολικού αριθμού των Ελληνόπουλων δεν παρακολουθεί καθόλου ελληνόγλωσση διδασκαλία. Ο κίνδυνος της απώλειας της εθνικής και πολιτιστικής ταυτότητας γι' αυτά τα παιδιά είναι πολύ μεγάλος.

Πρώσοι χωροφύλακες οπλισμένοι με γιγαντιαία συγχεντρώνουν τα παιδιά των Πολωνών στο σχολείο για να μάθουν γερμανικά.

Γελοιογραφία απ' το σατιρικό περιοδικό "SIMPLICISSIMUS" το 1906.

ζ) Ελάχιστα παιδιά καταφέρνουν να βρουν μία θέση μαθητείας (Lehrstelle) επειδή τη στιγμή αυτή υπάρχουν πάνω από 80.000 άνεργοι Γερμανοί νέοι.

θ) Οι τίτλοι των Ελληνικών Γυμνασίων στη Γερμανία δεν αναγνωρίζονται από τη Γερμανική Κυβέρνηση ούτε σαν HAUPTSCHULABSCHLUSS που σημαίνει πως και για τα παιδιά που επισκέπτονται ελληνικά Γυμνάσια κλείνει ο δρόμος για επαγγελματική εκπαίδευση.

Σύμφωνα με πρόσφατη απόφαση της ΚΜΚ., οι απόφοιτοι των ελληνικών Λυκείων δεν μπορούν πια να σπουδάσουν στη Γερμανία αν προηγουμένα δεν έχουν εξασφαλίσει θέση σπουδών σε ελληνικό πανεπιστήμιο. Επομένως και για τα παιδιά αυτά κλείνεται ο δρόμος για πανεπιστημιακές σπουδές στη Γερμανία.

ι) Ελάχιστα Ελληνόπουλα καταφέρνουν να επισκεφτούν το γερμανικό πρακτικό σχολείο (REALSCHULE) και Γυμνάσιο, τα σχολεία δηλαδή εκείνα που οδηγούν στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση, αν και το 60% των παιδιών είναι ενσωματωμένα.

κ) Ένας μεγάλος αριθμός παιδιών (περίπου 5.000 το χρόνο) - η τάση στα επόμενα χρόνια θα είναι αυξητική - παλινοστεύει ή αναγκάζεται να παλινοστήσει στην Ελλάδα. Για τα παιδιά αυτά, που συνήθως γεννήθηκαν και μεγάλωσαν στη Γερμανία δεν λαμβάνεται σχεδόν καμμία μέριμνα, έτσι ώστε

να διευκολυνθεί η φυσιολογική σχολική, κοινωνική και πολιτιστική επανένταξή τους στο ελληνικό κοινωνικό και εκπαιδευτικό σύστημα.

λ) Τα απολυτήρια των γερμανικών επαγγελματικών σχολείων δεν αναγνωρίζονται στην Ελλάδα.

μ) Η αντικειμενική αδυναμία των Ελλήνων γονιών να βοηθήσουν ουσιαστικά τα παιδιά τους στο σπίτι, τόσο επειδή οι περισσότεροι από αυτούς είναι αναλφάβητοι ή ημιαναλφάβητοι - το ποσοστό αυτό θα πρέπει να είναι πάνω από 40% -, όσο κι επειδή στις περισσότερες περιπτώσεις εργάζονται και οι δύο, επιδεινώνει ακόμη περισσότερο την εκπαιδευτική μιζέρια των Ελληνόπουλων.

ν) Η αδυναμία προγραμματισμού από τη μεριά των Ελλήνων γονέων, τόσο επειδή εδώ αντιμετωπίζονται μόνο σαν εργατική δύναμη, χωρίς καμμία σχεδόν νομική κατοχύρωση - βλ. νόμο περί αλλοδαπών - όσο κι επειδή η κατάσταση στην πατρίδα δεν επιτρέπει ακόμη μία μαζική προγραμματισμένη κι εθελοντική παλινόστηση, έχει σαν αναγκαστική συνέπεια την αδυναμία προγραμματισμού της σχολικής μόρφωσης των Ελληνόπουλων.

ξ) Η υπάρχουσα πολιτική αυτονομία των ομόσπονδων χωρών στην ΟΔΓ/ΔΒ. (KULTURHOHEIT) δεν επιτρέπει τη χάραξη ενιαίας εκπ/κής πολιτικής σε σχέση με τη σχολική μόρφωση των μεταναστώπουλων.

Απόρροια αυτής της αντικειμενικής αδυναμίας είναι η εφαρμογή πολλών εκπαιδευτικών μοντέλων, ακόμη και στην ίδια ομόσπονδη χώρα (ενσωμάτωση, δίγλωσσα, προπαρασκευαστικές τάξεις κλπ.).

Ελληνικά
σχολεία...

ο) Οι Έλληνες εκπ/κοί που διδάσκουν στη Γερμανία, έρχονται εντελώς απροετοίμαστοι για το δύσκολο έργο που πρόκειται να αναλάβουν. Τα παραπάνω ισχύουν και για τους Γερμανούς εκπ/κούς που διδάσκουν μεταναστώπουλα, πολλές φορές από πέντε ή έξι χώρες, χωρίς να έχουν προηγουμένα προετοιμαστεί για το δύσκολο αυτό έργο.

π) Τα σχολικά βιβλία που χρησιμοποιούνται στη Γερμανία είναι εντελώς ακατάλληλα επειδή είναι απροσάρμοστα και τελείως ξένα τόσο στο εδώ διαφορετικό διγλωσσικό και πολιτιστικό περιβάλλον του παιδιού όσο και στα διαφορετικά εκπ/κά μοντέλα που εφαρμόζονται στη Γερμανία.

Το ίδιο ισχύει και για τα αναλυτικά και ωρολόγια προγράμματα που ισχύουν για τα ελληνικά σχολεία της Γερμανίας.

ρ) Από τη μέχρι τώρα διαδικασία λήψης αποφάσεων σε σχέση με την εκπαίδευση των Ελληνόπουλων στην ΟΔΓ/ΔΒ. είχαν αποκλεισθεί οι άμεσα ενδιαφερόμενοι φορείς, δηλαδή, γονείς, δάσκαλοι, μαθητές.....

Προβληματισμοί. Τεύχος 4, Κολωνία 1982.

Γράψτε μια περίληψη¹ όχι περισσότερο από μία σελίδα.

...για

τά

έλληνόπουλα!

¹ η περίληψη

- die Zusammenfassung, die Übersicht

8.2. Η παθητική μετοχή

Η παθητική μετοχή χρησιμοποιείται συχνά σαν επίθετο:

ο **αναγνωρισμένος** σύλλογος
η παλινοσότητα είναι **προγραμματισμένη**

και σπανιότερα αλλιώς:

Θα έρθουν αν **προηγούμενα** έχουν εξασφαλίσει θέση.

Αντίθετα από ότι η μετοχή της ενεργητικής φωνής (σε -όντας, -ώντας) οι τύποι της παθητικής φωνής κλίνονται:

η θέση της προηγούμενης κυβέρνησης

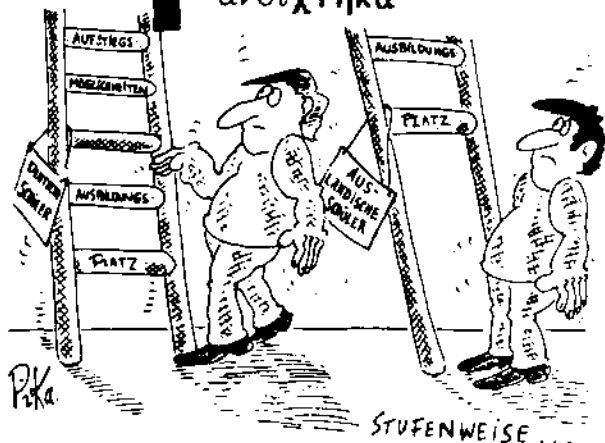
Μέχρι τώρα μάθαμε τον κάθε τύπο της παθητικής μετοχής ως καινούργια λέξη. Υπάρχουν όμως κανόνες ανάλογα με τους οποίους παράγεται η παθητική μετοχή από τον παθητικό αόριστο.

παθητικός αόριστος		παθητική μετοχή
-θηκα	=>	-μένος, -η, -ο
-στηκα	=>	-σμένος, -η, -ο
-νθηκα		
-φτηκα	=>	-μμένος, -η, -ο
-αύτηκα/-εύτηκα	=>	-αυ-/-ευμένος, -η, -ο
-χτηκα	=>	-γμένος, -η, -ο

Για την καλύτερη εκμάθηση αναφέρουμε παραδείγματα για κάθε μεγάλη κατηγορία.

μορφώθηκα —
εννοσήθηκα —
ξεκαθαρίστηκα —
γράφτηκα —
απαγορεύτηκα —
ανοίχτηκα —

μορφωμένος
εννοσημένος
ξεκαθαρισμένος
γραμμένος
απαγορευμένος
ανοιγμένος

Σχηματίστε τη μετοχή.

Ο λογαριασμός πληρώθηκε

τα χωράφια οργώθηκαν

το ψάρι φαγώθηκε

οι στατιστικές στοιχειοθετήθηκαν

τα μυστικά προδόθηκαν

οι κανόνες εφαρμόστηκαν

η σύνταξη εξασφαλίστηκε

η θέληση εκφράστηκε

οι στέγες σκεπάστηκαν

τα λάθη ξεκαθαρίστηκαν

οι ασκήσεις των εξετάσεων

κλέφτηκαν

το μοντέλο περιγράφηκε

το λουτρό παστρεύτηκε

τα άρθρα δημοσιεύτηκαν

το κεφάλι σκύφτηκε

τα ρούχα πλέχτηκαν

οι έποικοι κατατρέχτηκαν

η υπογεννητικότητα προσέχτηκε

οι δηλώσεις φυλάχτηκαν

το ψωμί τυλίχτηκε

η συνάδελφος εξασκήθηκε

η παροχή εξαρτήθηκε

η εξέλιξη παρακολουθήθηκε

ένας εκπαιδευτικός απασχολήθηκε

η βάβω αγαπήθηκε

ο πληρωμένος λογαριασμός

οι εφαρμοσμένοι κανόνες

οι κλεμμένες ασκήσεις των
εξετάσεων

τα πλεγμένα ρούχα

Συνεχίστε.

ψηφίζω/
η βουλή

ψηφίστηκα

ψηφισμένος

η ψηφισμένη βουλή

περιθωριοποιώ/
ο ημιαναλφάβητος

ανανεώνω/
η άδεια

ειδοποιώ/
ο καγκελάριος

αναγνωρίζω/
οι σπουδές

επιδεινώνω/
η κατάσταση αλλο-
δαπών

παρατώ/
το γκέττο

χαλάω/
το περιβάλλον

ξεχνάω/
η αντίδραση

αναπτύσσω/
η ιδέα

ανοίγω/
το ανθοπωλείο

σπάζω/
το ποτήρι

_____

_____

κατανοώ/
το κείμενο

_____

_____

μειώνω/
το ενδιαφέρον

_____

_____

_____

Βάλτε μετοχές της παθητικής φωνής.

1. Καλύτερα να έχανες το _____ (φορώ) παλτό παρά το καινούργιο _____ (αγοράζω).
2. Οι _____ (μορφώνω) εργάτες είχαν πάντα καλύτερες προϋποθέσεις.
3. Τα _____ (λησμονώ) μυθιστορήματά του δεν είναι _____ (διαβάζω).
4. Μόνο οι _____ (αναγνωρίζω) πρόσφυγες παίρνουν άδεια παραμονής.
5. Δεν μπορούσε να αντέξει τους _____ (δημιουργώ) πολιτικούς.
6. Οι απόροιες είναι _____ (διαπιστώνω).
7. Αγwonίστηκε για τα _____ (φυλακίζω) και _____ (κατατρέχω) παιδιά στην Νότια Αφρική.
8. Αυτό το φαΐ είναι _____ (φέρνω) από το εξωτερικό.
9. Η _____ (ανανεώνω) κατοχύρωση θα κρατήσει για πάντα.
10. Το _____ (εφαρμόζω) μοντέλο είναι το καλύτερο.

Ανώμαλοι τύποι της παθητικής φωνής

Ανώμαλους τύπους έχουν κάποια ρήματα που σχηματίζουν την μετοχή από τον ενεστώτα. Αυτές οι μετοχές τελειώνουν σε **-άμενος**, **-ούμενος** και **-όμενος**.

εργάζομαι	-	εργαζόμενος
μελετάω	-	μελετούμενος
τρέχω	-	τρεχάμενος

Από ποια ρήματα παράγονται οι μετοχές;

-άμενος

τρεμάμενος _____

τρεχάμενος _____

στεκάμενος _____

βρεχάμενος _____

λεγάμενος _____

-ούμενος

φοβούμενος _____

τρεχούμενος _____

χαρούμενος _____

απαιτούμενος _____

διατηρούμενος _____

κρατούμενος _____

λαλούμενος _____

χρειαζούμενος _____

απασχολούμενος _____

-όμενος

βρισκόμενος _____

επιτρεπόμενος _____

ερχόμενος _____

διαμαρτυρόμενος _____

ενδιαφερόμενος _____

αυξανόμενος _____

καταγόμενος _____

βασίζόμενος _____

Μια μέρα στο εγγληνικό σχολείο

Στο εγγληνικό σχολείο μαθαίνουμε πορρά επουδαιία και χρήσιμα πράγματα. Πηγαίνω κάθε Τρίτη και Πέμπτη από της 16⁰⁰ - 18⁰⁰ ώρα.

Ο δάσκαλός μας μας περιμένει στην τάξη. Όταν μαζευούμε όσα τα παιδιά αρχίζει το μάθημα.

Πρώτα διαβάζουμε από το αναγνωστικό μας και μετά πρέπει να πεί ένα παιδί την περίληψη του μαθήματος.

Πορρές φορές δαφουμε και εκθέσει για διάφορα θέματα. Ακοφουθεί ένα 20 λεπτό διάστημα.

Παίζουμε διάφορα παιχνίδια στο προαύτιο όσα τα παιδιά μαζί.

Όταν περάει το διάστημα μας φωνάζει ο δάσκαλος να μπορούμε στην τάξη. Εκεί συνεχίζει το μάθημα. Κάνουμε λίγο ιστορία.

Αφο μάθημα που κάνουμε είναι γεωγραφία. Μετά μας αφήνει να παμε επίσε. Μερικές φορές μας δίνει για μαθήματα για το επίσε.

Υπάρχουν και ρήματα που εκτός από τη μετοχή δεν έχουν άλλο τύπο στην παθητική φωνή:

κρυωμένος κρυώνω
καμωμένος κάνω
κατεβασμένος κατεβάζω
χορτασμένος _____
σπουδασμένος _____
πεθαμένος _____
πετυχημένος _____
περασμένος _____
ανεβασμένος _____
...

Άλλες ανώμαλες μετοχές είναι:

αφημένος	<u>αφήνω</u>	μπερδεμένος	_____
κλαμένος	_____	κοροϊδεμένος	_____
καθισμένος	_____	παντρεμένος	_____
γινωμένος	_____	ανακατεμένος	_____
γερμένος	_____	μαθημένος	_____

Συμπληρώστε τις προτάσεις με μετοχές.

1. Ήταν ένα _____ (φοβάμαι) παιδί που δεν το είδα ποτέ.
2. Η _____ (μελετάω) λύση στη βουλή μάς έδωσε ακόμη μια τελευταία ελπίδα.
3. Ο θάνατος του _____ (σπουδάζω) καγκελάριου ήταν μια σκληρή απώλεια για το κόμμα.
4. Οι _____ (πεθαίνω) γονείς λείπουν πολύ.
5. Οι προγονοί μου ήταν _____ (μαθαίνω) να δουλεύουν σκληρά.
6. Οι πολιτικοί _____ (κρατώ) αφέθηκαν ελεύθεροι.
7. Τους είχαν _____ (αφήνω) στο δρόμο χωρίς υποστήριξη.

8. Δεν πίστευα την _____ (πετυχαίνω) εφαρμογή του βραχυπρόθεσμου σχεδίου.
9. Ήταν _____ (ενδιαφέρομαι) γι' αυτήν τη δουλειά.
10. Ο _____ (πετυχαίνω) πρόεδρος ήταν λίγο ψωροπερήφανος.

8.3. Απόφαση του προεδρείου του συνδικάτου της χώρας Βόρεια Ρηνανία-Βεστφαλία: Τα παιδιά των αλλοδαπών εργαζομένων στα σχολεία της Βόρειας Ρηνανίας-Βεστφαλίας, Νοέμβριος 78

Απόσπασμα, σ. 39.

(Αυτή η απόφαση εκδόθηκε στα γερμανικά, στα ελληνικά και στις άλλες γλώσσες αλλοδαπών.)

"Ίδιες ευκαιρίες για εκπαίδευση" είναι ένα από τα βασικά αιτήματα της DGB. Η αξίωση αυτή ισχύει και για τα παιδιά των ξένων εργαζομένων. Αυτό σημαίνει, ότι στον εκπαιδευτικό προγραμματισμό θα ληφθούν υπόψη οι ιδιαίτερες προϋποθέσεις που ισχύουν για τα παιδιά των αλλοδαπών εργαζομένων για να είναι σε θέση να αποκτούν τα διάφορα απολυτήρια του γερμανικού σχολικού συστήματος στο ίδιο ποσοστό όπως και οι Γερμανόπαιδες. Ασφαλές κριτήριο για το κατά πόσο η αρχή των ίδιων ευκαιριών επιτυχίας εφαρμόζεται και για τους ξένους μαθητές αποτελεί η σύγκριση του ποσοστού των ξένων παιδιών που αποκτούν τα διάφορα απολυτήρια του γερμανικού σχολικού συστήματος με το αντίστοιχο ποσοστό των Γερμανοπαιδών.

Για τα παιδιά των ξένων εργαζομένων η ισότητα σε δυνατότητες εκπαίδευσης προϋποθέτει το λιγότερο, ότι γι' αυτά τα παιδιά θα πρέπει να εξασφαλιστούν ιδιαίτερα βοηθητικά μέτρα τόσο παράλληλα όσο και επί πλέον του κανονικού προγράμματος.

Ισχύει κατ' αρχήν ότι τα παιδιά των ξένων πρέπει να διδάσκονται στις κανονικές τάξεις μαζί με τα παιδιά των Γερμανών και να διαθέτουν πρόσθετα ένα καθορισμένο ποσοστό ωρών διδασκαλίας για μαθήματα στη μητρική τους γλώσσα. Ολόκληρη η διδασκαλία θα πρέπει να γίνει σύμφωνα μ' ενιαίο προγραμματισμό όσον αφορά το περιεχόμενο και την οργάνωσή της.

Η σχολική εκπαίδευση πρέπει να βρίσκεται αποκλειστικά υπό την εποπτεία της γερμανικής σχολικής επιθεώρησης. Πρέπει να ληφθεί υπόψη, ότι το παιδί που διδάσκουν και στο οποίο προσπαθούν να αναπτύξουν γνώσεις και ικανότητες με παράλληλη και αλληπάλληλη διδασκαλία Γερμανοί και ξένοι δάσκαλοι σε προπαρασκευαστικά και κανονικά τμήματα, είναι ένα και το αυτό παιδί. Για να αποφευχθεί ρήγμα στην σχολική πορεία αυτού του παιδιού, για να μην διακοπεί απότομα η εκμάθηση και για να μην απαιτηθούν ξαφνικά γνώσεις και ικανότητες που δεν μπορεί ο μαθητής να έχει αποκτήσει ακόμα, πρέπει η οργάνωση και το περιεχόμενο του συνόλου της σχολικής πορείας του παιδιού να προγραμματιστούν σωστά και να

συντονιστεί σ' όλα τα μέρη της η σχολική εκπαίδευση. Π.χ. θα πρέπει το μάθημα της μητρικής γλώσσας, το μάθημα της γερμανικής σαν δεύτερης γλώσσας και το μάθημα της γερμανικής στις κανονικές τάξεις να συντονιστούν με τέτοιο τρόπο, ώστε να εξασφαλιστεί μια συστηματική δηλ. μια οργανωμένη - απόκτηση των γνώσεων, των δυνατοτήτων και των ικανοτήτων που χρειάζονται και στις δυο γλώσσες και ταυτόχρονα να αποφευχθεί η ανάμειξη των δυο γλωσσών. Αξίζει να τονίσουμε, ότι πολλές από τις θεωρητικές γνώσεις πάνω στη γλώσσα και τις πρακτικές ικανότητες (όπως η ικανότητα επικοινωνίας, η τακτοποίηση του περιεχομένου των σκέψεων, ο μηχανισμός του γραψίματος κλπ.) αποκτιούνται κατά τον ίδιο τρόπο και στις δυο γλώσσες, γι' αυτό με τη σωστή διδακτική βοήθεια είναι δυνατό να μεταφερθούν από τη μια γλώσσα στην άλλη. Η έλλειψη ενός ενιαίου σχεδίου διδασκαλίας - όπως είναι χαρακτηριστικό για τη σημερινή κατάσταση - εμποδίζει αυτήν την μεταφορά γνώσεων και ικανοτήτων και έτσι το γλωσσικό μάθημα δεν μπορεί να πετύχει και παραφορτώνει τον μαθητή. Επίσης για να αποφευχθεί ο κίνδυνος του γλωσσικού μπερδέματος είναι ανάγκη να ληφθούν υπόψη οι ανάλογες δυσκολίες στο μάθημα της μητρικής γλώσσας και στη διδασκαλία της δεύτερης γλώσσας.

Επειδή η συνολική εκμάθηση θα πρέπει να γίνει στο περιεχόμενό της μ' ένα ενιαίο πλάνο, είναι αναγκαίο να υπάρξει μια ενιαία οργάνωση. Αυτό δεν σημαίνει μόνο ότι η σχολική εκπαίδευση στο σύνολό της πρέπει να βρίσκεται κάτω από τη γερμανική σχολική επιθεώρηση. Εκτός αυτού, θα πρέπει να εισαχθούν μέτρα για την ενοποίηση των αναλυτικών προγραμμάτων και των σχολικών βιβλίων και για την δημιουργία μιας ενιαίας μετεκπαίδευσης για Γερμανούς και αλλοδαπούς δασκάλους που θα επέτρεπε μια καλύτερη συνεργασία.

8.4. Επίθετα σε -τος, -τη, -το

Τα επίθετα σε -τος, -τη, -το παράγονται από ρήματα και -σπανιότερα- από ουσιαστικά.

Στη σημασία τους μοιάζουν με την παθητική μετοχή.

επίθετο:

γραφτός, -ή, -ό - schriftlich

μετοχή:

γραμμένος, -η, -ο - geschrieben

Όταν από ένα ρήμα παράγεται και μετοχή και επίθετο σε **-τος**, τότε η σημασία της μετοχής πλησιάζει πιο πολύ τη σημασία του ρήματος ενώ η σημασία του επιθέτου μπορεί να είναι πιο γενική.

Η κλίση γίνεται όπως και στα επίθετα σε **-ος, -η, -ό**.

Από μερικά ρήματα παράγεται μόνο μετοχή ή μόνο επίθετο:

	μετοχή	επίθετο
καταπιέζω	καταπιεσμένος	—
απορροφώ	απορροφημένος	—
απασχολώ	απασχολημένος	—
μυρίζω	—	μυριστός
υπάρχω	—	υπαρχτός, (υπαρκτός)
ξεκουράζομαι	—	ξεκούραστος

Πολλές φορές παράγονται από μερικά ρήματα μόνο σύνθετα επίθετα σε **-τος**, π.χ:

διαβάζω	ευκολοδιάβαστος, αδιάβαστος
φροντίζω	αφρόντιστος
διορίζω	αδιόριστος

*Συγκρίνετε τη σημασία των μετοχών μ' αυτήν των επιθέτων σε **-τος**.*

ρήμα	μετοχή	επίθετο σε -τος
ανοίγω	ανοιγμένος offen, geöffnet	ανοιχτός hell, offen
βράζω	βρασμένος gekocht	βραστός gekocht
βάζω	βαλμένος eingesetzt	βαλτός gestellt
γελάω	γελασμένος getäuscht werden	γελαστός lustig, fröhlich
εκλέγω	εκλεγμένος gewählt, ausgewählt	εκλεκτός exquisit, fein
διαβάζω	διαβασμένος belesen, vorbereitet	ευ-/δυσκολοδιάβαστος gut/schlecht lesbar
καπνίζω	καπνισμένος geraucht, ver- räuchert	καπνιστός geräuchert
γράφω	γραμμένος geschrieben	γραφτός schriftlich

κινώ ²	κινημένος in Bewegung ge- bracht	κινητός beweglich
κλείνω	κλεισμένος geschlossen, re- serviert	κλειστός geschlossen
πετώ	πεταμένος weggeworfen	πεταχτός flink, fix (Mensch)
σβήνω	σβησμένος gelöscht	σβηστός gelöscht, ausgewischt, ausgeschaltet
φουντώνω	φουντωμένος wütend, beladen, gewuchert (Pflanze)	φουντωτός gewuchert, aufgeplustert
χρωματίζω ³	χρωματισμένος gefärbt	χρωματιστός bunt

Να βρείτε την αντίθεση με το αρνητικό α- (αν- μπροστά από φωνήεντα) και το ρήμα ή ουσιαστικό από το οποίο παράγεται.

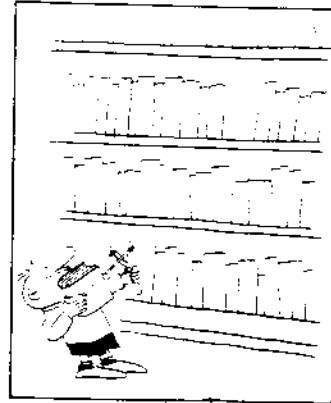
γελαστός	<u>αγέλαστος</u>	<u>γελάω</u>
κινητός	_____	_____
γραφτός	_____	_____
κλιτός	_____	_____
σβηστός	_____	_____
βαλτός	_____	_____
συνειδητός	_____	_____
ψητός	_____	_____
επιτρεπτός	_____	_____
δυνατός	_____	_____
βραστός	_____	_____
σκιστός	_____	_____

Εξετάστε αν βάλατε παραπάνω σ' όλα τ' αρνητικά τον τόνο στην προπαραλήγουσα όπως έπρεπε.

² κινώ - bewegen, treiben, verrücken
³ χρωματίζω - färben

Μεταφράστε.

1. Είσαι διαβασμένος για τις εξετάσεις;
Το βιβλίο αυτό δεν είναι ευκολοδιάβαστο.
2. Ο δημοσιογράφος γυρίζει γελαστός από τη δουλειά του.
Αν το πιστεύεις αυτό είσαι γελασμένη.
3. Ήταν βαλτός να πει ψέμματα.
Τα λουλούδια είναι βαλμένα μέσα στο βάζο⁴.
4. Αγαπητέ μας δάσκαλε, αγαπημένοι γονείς, συμμαθήτριες και συμμαθητές.
5. Οι τραυματισμένοι στρατιώτες θα πάρουν σύνταξη.
Κανένας δεν είχε μείνει ατραυματίστος.
6. Η τάξη είναι ανάμικτη, έχει 12 αγόρια και 15 κορίτσια.
Το καλοκαίρι πίνω το κρασί αναμιγμένο⁵ με νερό.
7. Το παλτό μου είναι αγορασμένο από τη Γερμανία.
Το αγοραστό κρασί δεν είναι τόσο νόστιμο όσο το δικό μας.
8. Μ' αρέσει να τρώγω καπνιστό ψάρι.
Ήταν όλο το βράδυ σ' ένα καπνισμένο καφενείο.
9. Τα σκουπίδια είναι πεταμένα.
Η γυναίκα του είναι πολύ πεταχτή.
10. Στέκεται ακίνητος εδώ και δέκα λεπτά.
Η μηχανή είναι κινημένη από τη θέση της.
11. Οι μετανάστες είναι κλεισμένοι σε γκέττο.
Στην εφηβεία του ήταν πολύ κλειστός τύπος.
12. Οι προθέσεις είναι άκλιτες, τα ρήματα είναι κλιτά.
Αντέγραψε τα κλιμένα ρήματα.
13. Το πουλόβερ⁶ είναι πλεγμένο στο χέρι.
Τα πλεχτά μου γάντια⁷ είναι πολύ ζεστά.

4	το βάζο	-	die Vase, das Gefäß, die Dose
5	αναμιγνύω	-	mischen, verwickeln
6	το πουλόβερ	-	der Pullover
7	το γάντι	-	der Handschuh

14. Η επιστροφή τους ήταν προγραμματισμένη.
Η εγκυμοσύνη⁸ της ήταν απρογραμμάτιστη.
15. Ήταν απροετοίμαστος γι' αυτό το ταξίδι.
Οι μαθητές πρέπει να είναι καλά προετοιμασμένοι για το σχολείο.
16. Ο απροσάρμοστος μαθητής έχει όχι και λίγες δυσκολίες.
Το μάθημα είναι προσαρμοσμένο στις γνώσεις των παιδιών.
17. Το φως έμεινε άσβηστο.
Το τσιγάρο δεν είναι καλά σβησμένο.
18. Το οικοδόμημα είναι ωραίο με φουντωτά δέντρα γύρω.
Βρήκα τη φωτιά φουντωμένη και το σπίτι παρατημένο.
19. Τα χρωματιστά φορέματα σου πάνε πολύ ωραία.
Οι τοίχοι του σπιτιού μας είναι χρωματισμένοι.
20. Τα σύνορά του ήταν από πρώτα καθορισμένα.
Μιλάς ακαθόριστα και γενικά.

Βρείτε σύνθετα επίθετα με α- ή αν- απ' τα ρήματα:

εξαρτώ, μουντζουρώνω, θάβω, περπατάω, προχωρώ, απαντώ, αποφασίζω, οργανώνω, απορροφώ, ελπίζω.

8.5. "Völlig getrennt" – die zweite schlechte Lösung

Zwischen griechischen Elternvereinen und deutschen Schulbehörden, zwischen Bildungspolitikern auf beiden Seiten, diplomatischen und konsularischen Vertretern in Athen und Frankfurt nehmen die Spannungen deutlich zu. Die Regierung von Andreas Papandreou verfolgt offenkundig einen bildungspolitischen Kurs, der konservativen griechischen Elternvereinen in der Bundesrepublik sehr entgegenkommt. Mit eigenständigen Grundschulen und Gymnasien, mit freigehaltenen Studienplätzen für "Auslandsgriechen" soll massiv um die Rückkehrwilligkeit der jungen Griechen geworben werden. Abgesprochen ist dieser entscheidende Kurs nicht, daher steigt die Verwirrung und Unsicherheit nicht nur bei der deutschen Botschaft, dem Auswärtigen Amt und der Kultusministerkonferenz, sondern auch bei den Schulbehörden "am Ort", die sich – wie in Offenbach (Hessen) – seit Schuljahresbeginn mit einem Schulboykott griechischer Eltern auseinandersetzen müssen. Private griechische Grundschulen rühren an einen "demokratischen Nerv" in der Bundesrepublik, ist doch das gemeinsame Leben und Lernen aller Kinder aus allen Schichten in der Grundschule die einzige schulpolitische Errungenschaft seit der

⁸ η εγκυμοσύνη

– die Schwangerschaft

Weimarer Republik. Auf diese Dimension verweist der hessische Bildungspolitiker Hartmut Holzapfel (SPD).

In den spannungsgeladenen Auseinandersetzungen spielt ein Vortrag und ein Interview eine Rolle, das der an der Universität Bremen lehrende Assistenzprofessor Georgios Tsiakalos im Anschluß an eine Tagung der Vereinigung griechischer Lehrer in Hessen, einer regierungsnahen Zeitung in Griechenland gegeben hat. Mit seinen Positionen ist Tsiakalos so etwas wie ein Kronzeuge des neuen griechischen Kurses geworden. Um eine offene Auseinandersetzung zu ermöglichen, baten wir den Hochschullehrer für Sozialanthropologie um einen Diskussionsbeitrag. Er belegt, daß klärende Gespräche dringend notwendig sind.

BREMEN: Es geht um die Errichtung griechischer Schulen in der Bundesrepublik. Dabei interessiert mich weniger die Frage der Verfassungsmäßigkeit - ein Aspekt, der anderen offenbar großes Kopfzerbrechen bereitet. Ich bin kein Jurist, ich würde aber in meiner Heimat Griechenland sofort für eine Verfassungsänderung plädieren, wenn jemand aufgrund verfassungsmäßiger Bedenken die Existenz der blühenden deutschen Kindergärten, Grundschulen und Gymnasien in Athen und Thessaloniki in Frage stellen würde. Intoleranz gegenüber Angehörigen anderer Nationen wäre eine große Gefahr für unsere hart erkämpfte Demokratie.

Die Deutsche Schule Athen ist von morgens bis in den späten Abend hinein geöffnet. Damit sie ihrer Aufgabe als eines Mittel- und Bezugspunktes gerecht wird.

Die Deutsche Schule Athen bildet ganz anders als eine Schule einer beliebigen Stadt in der Bundesrepublik Deutschland den Mittelpunkt des Lebens der Kinder und einen wichtigen Bezugspunkt des Lebens auch der Erwachsenen der deutschen Kolonie. Woran liegt das? Es gibt sehr viel weniger Möglichkeiten, sich Jugendgruppen, Vereinen anzuschließen, Kontakte mit Jugendlichen außerhalb der Schule zu knüpfen, es gibt kein deutschsprachiges Kino, Theater, Fernsehen, keine städtischen Leihbibliotheken, nur vier deutsche Buchläden, davon drei im Zentrum der Stadt, weitab von dem Wohngebiet der Kinder. Daraus erwächst der Schule die Verpflichtung, vielfältige außerunterrichtliche Angebote zu machen und Arbeitsgemeinschaften einzurichten im Sport, in Kunst und Werken, in der Musik (Orchester, Chor), im Laienspiel, im Schach, Informatik, aber auch in Schreibmaschine und Stenographie.

Mich interessiert vielmehr die Frage, wie die neue griechische Regierung trotz enormer finanzieller Schwierigkeiten bei der Realisierung ihres Sozialprogrammes zu der - mit hohen Kosten verbundenen - Entscheidung gezwungen werden konnte, zweiundvierzig griechische Schulen in der Bundesrepublik zu errichten und zu unterhalten. Eine Entscheidung übrigens, die nach meiner Überzeugung nicht die beste pädagogische Möglichkeit für die Bildung griechischer Kinder in der Bundesrepublik bietet. Die Gründe dafür sind in der Bundesrepublik und nicht in Griechenland zu suchen, und somit ist diese Entwicklung, falls sie nicht wünschenswert ist, ausschließlich durch Veränderungen auf deutscher Seite zu beeinflussen.

Grundlage für die Bildung ausländischer Kinder bildete die Absicht, sie gleichberechtigt und gemeinsam mit deutschen Kindern in Regelklassen zu unterrichten. Eine Absicht, die zweifellos von Humanität und Solidarität zeugt. Inzwischen wird in einigen Bundesländern nicht ausgeschlossen, daß reine Ausländer-"Regelklassen" eingerichtet werden, in denen der Unterricht in deutscher Sprache erfolgt. Das läßt an der Ernsthaftigkeit mancher Argumente der Solidaritätsbekundungen zweifeln.

Schon seit Jahren werden auf griechischer Seite Zweifel laut, inwieweit die Einweisung in Regelklassen wirklich Gleichberechtigung bedeutet oder ob sie wegen der unterschiedlichen Voraussetzungen nicht eher eine Bildungskatastrophe für die ausländischen Kinder herbeiführt. Die Gemeinsamkeit, so lautete der Alternativvorschlag, sollte in einer flexibleren Unterrichtsform als jener der Regelklasse organisiert werden, damit Gleichberechtigung tatsächlich erreicht wird. Hauptsächlich war dabei der stärkere Einsatz der Muttersprache vorgesehen, wodurch es auch zu getrennten Unterrichtsstunden kommen würde - jedenfalls so lange, wie niemand ernsthaft überlegt, ob nicht auch deutsche Kinder zweisprachig erzogen

werden sollten. Die Möglichkeit, verstärkt in der Muttersprache zu unterrichten, wurde von deutscher Seite niemals ernsthaft diskutiert. Sie wurde vielmehr als "Vorstufe zur Nationalklasse" apostrophiert und von vornherein abgelehnt. Gespräche der Schulbehörden vor allem mit Elternvereinen endeten mit der Bemerkung, man solle doch - wenn man mehr Muttersprache wolle - eigene Schulen gründen und sie selber finanzieren, wie es ja auch die Deutschen im Ausland tun. Das ist ein Argument, das zynisch klingt, wenn man sich klarmacht, daß es sich um Ausländer handelt, die aus einem armen Land kommen und die hier in der Mehrzahl als einfache Arbeiter ihren Lebensunterhalt verdienen.

Die Folgen der deutschen Haltung zeigen sich schon heute, wenn die neue griechische Regierung die Erfahrungen der eigenen Landsleute nicht einfach beiseite schiebt, sondern unter dem Druck der deutschen Parole "Entweder so, wie wir wollen, oder völlig getrennt!" die zweite schlechte Lösung als die weniger schlechte wählt. Die Alternativen wurden ihr von deutscher Seite vorgegeben. Ich vermute, daß die Diskussionsbereitschaft auf der griechischen Seite immer noch besteht. Sie wird vermutlich schwinden, wenn die Zuverlässigkeit der Griechen als Gesprächspartner angezweifelt wird - eine Unterstellung, die einer fatalen Völkerpsychologie Vorschub leisten kann.....

... Griechenland hat nun - wie andere Staaten auch - seine Schulen, die Bundesrepublik unterhält ebenfalls Schulen im Ausland. Hier endet die Parallele aber schon. Was Außenminister Genscher in der deutschen Schule in New York (die auch von Kindern ständig dort lebender Deutscher besucht wird) erlebte, als "870 Kinder in dunkelblauen T-Shirts mit dem Aufdruck "German School" sich fähnchenschwenkend vor dem Schulgebäude versammeln und den Minister begrüßen konnten", das wird ein griechischer Minister in Deutschland wahrscheinlich nie erleben.....

..... Ob diese "Survival school", zu denen die Griechen gezwungen wurden, überleben werden, ohne in die Isolierung zu führen, hängt von vielen Faktoren ab. Ein pädagogisches Prinzip, das den Erfolg oder Mißerfolg solcher Schulen von vornherein determiniert, gibt es nicht.

ΣΤΗΝ ΗΑΙΚΙΑ ΣΟΥ
ΟΛΟ ΙΟ ΜΕ ΤΟΝΟ
ΕΝΑΙΡΙΑ!

Von den Schülern später "teuer bezahlt"?

Mit der Frage "Gilt das Grundgesetz noch?" hat der bildungspolitische Sprecher der Wiesbadener SPD-Landtagsfraktion, Hartmut Holzapfel, in die schweelenden Auseinandersetzungen über die Entwicklung griechischer Grundschulen eingegriffen, und den Widerspruch von Georgios Tsiakalos hervorgerufen. Aus einer Pressemitteilung Holzapfels veröffentlichen wir wesentliche Passagen.

Eine einheitliche Haltung der Kultusminister gegenüber der Tendenz, daß nunmehr nicht nur griechische Grundschulen errichtet werden, hat der SPD-Landtagsabgeordnete Hartmut Holzapfel gefordert. Der bildungspolitische Sprecher seiner Fraktion wies darauf hin, daß die Errichtung separierender privater Grundschulen nach der deutschen Verfassung anders zu beurteilen sei als die Errichtung weiterführender Schulen. Das Grundgesetz habe vielmehr mit gutem Grund nur für ganz be-

stimmte abschließend aufgeführte Fälle die Errichtung privater Grundschulen zugelassen: Entweder müsse für sie ein "besonderes pädagogisches Interesse" sprechen, oder es müsse sich um eine Weltanschauungsschule handeln. Beide Kriterien sind im Falle griechischer Grundschulen nicht erfüllt. Daher stehe in dieser Frage die Geltung der deutschen Verfassung auf dem Spiel; daher sei auch nur eine einheitliche Antwort aller Länder möglich.

Eine Klärung sei um so dringlicher, als mit den griechischen Konsulaten einvernehmliche Regelungen bisher deswegen kaum möglich waren, weil sich die griechische Seite an Absprachen grundsätzlich nicht hält. So wird aus München berichtet, daß die zunächst zugesagte Abstimmung mit deutschen Lehrplänen nie durchgeführt wurde, so daß die griechische Schule zur Einbahnstraße wird. In Hessen werden trotz gegenteiliger Zusagen Schüler auf eine Grundschule zugelassen, obwohl Gestattungen für diese Schüler nicht vorliegen. Der ganz offensichtlich bewußte Rechtsbruch, der hier von einer griechischen Auslandsvertretung unterstützt wird, macht es kaum möglich, hierüber "diplomatisch" zu reden.

Die von griechischer Seite gezielt betriebene Politik der Selbstisolierung hat nach Ansicht des SPD-Politikers soziale Langzeitfolgen, die die deutschen Bildungspolitiker nicht gleichgültig lassen könnten: "Die Folgekosten müssen wir später alle tragen, wenn diese Kinder ohne jede Qualifikation und ohne jede Chance auf dem Arbeitsmarkt stehen", meint Holzapfel.....

.. Diese Tendenz zur "Selbstgettoisierung" einer ganzen Nationalgruppe müsse von den Schülern später "teuer bezahlt werden". Alle Untersuchungen über Ausländerkinder haben deutlich gemacht, daß sie nur dann eine Chance auf dem deutschen Arbeitsmarkt haben, wenn sie möglichst früh - möglichst schon im Kindergarten - mit Deutschen zusammen sind, die deutsche Sprache beherrschen und einen anerkannten Abschluß erhalten. Es sei daher unverantwortlich, wenn die griechischen Auslandsvertretungen ihre Eltern immer wieder falsch informieren und darüber im unklaren ließen, daß sie an den griechischen Schulen keinen Abschluß, sondern nur ein "nutzloses Papier als Einstieg in eine Hilfsarbeiterkarriere" erhielten. Es liegen sogar Hinweise darauf vor, daß entsprechende Hinweise von deutscher Seite gegenüber griechischen Eltern bewußt unterdrückt und dabei sogar Gestattungsfomulare gefälscht werden.

Frankfurter Rundschau 2. 9. 1982

- Αποδώστε τα σπουδαιότερα σημεία του κειμένου με δικιά σας λόγια.
- Συζητήστε τις θέσεις των δυο πλευρών.

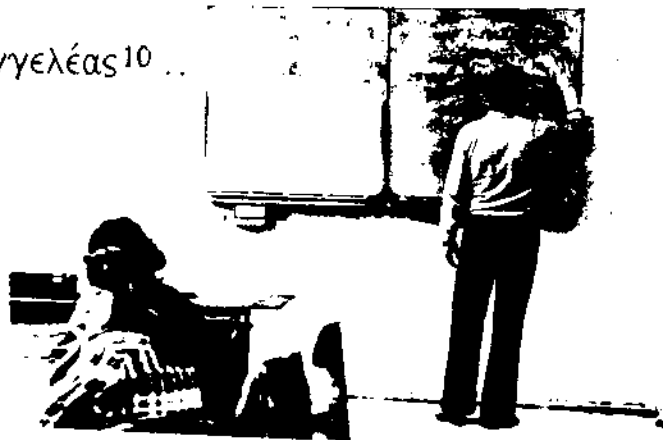
8.6. Ουσιαστικά σε -έας

Τα ουσιαστικά ονόματα σε -έας κλίνονται στον ενικό όπως και τα αρσενικά σε -ας (ο μήνας, ο γείτονας). Στον πληθυντικό όμως έχουν καταλήξεις απ' την αρχαία ελληνική γλώσσα δηλ. -είς, -έων, -είς, -είς. Η γενική πληθυντικού έχει μια συλλαβή περισσότερο και τονίζεται στην παραλήγουσα.

ο	συγγραφέας	οι	συγγραφείς
του	συγγραφέα	των	συγγραφέων
το	συγγραφέα	τους	συγγραφείς
	συγγραφέα		συγγραφείς

Πολλά απ' αυτά τα ονόματα έχουν τον ίδιο τύπο και για τα θηλυκά. Η κλίση είναι η ίδια:

Η γραμματέας⁹, η συγγραφέας, η εισαγγελέας¹⁰ ...

Συμπληρώστε τις προτάσεις.

1. Οι Έλληνες _____ (ο/η συγγραφέας) ασχολούνται συχνά με τη ματανάστευση.
2. Στο τραπέζι _____ (ο/η γραμματέας) σπάνια θα δεις γραφομηχανή¹¹.
3. Στα βιβλία των Γερμανών _____ (ο/η συγγραφέας) αναφέρεται συχνά ο δεύτερος παγκόσμιος πόλεμος.
4. Η καινούργια _____ (η γραμματέας) βρίσκεται πάλι σε αδιέξοδο.
5. Η συνένωση της οικογένειας απασχόλησε πολύ _____ (ο/η συγγραφέας).
6. Η φίρμα επέκτεινε τις δραστηριότητές της σε νέους _____ (ο τομέας).
7. Η συνεργασία των πολιτιστικών _____ (ο φορέας) είχε καλά αποτελέσματα.

⁹ η γραμματέας

¹⁰ η εισαγγελέας

¹¹ η γραφομηχανή

- die Sekretarin

- die Staatsanwältin

- die Schreibmaschine

8.7. Επίθετα σε -ης, -α, -ικο

Τα επίθετα αυτά είναι απ' τη δημοτική και κλίνονται όπως και τα αντίστοιχα ουσιαστικά. Το αρσενικό κλίνεται όπως τα ανισοσύλλαβα αρσενικά σε -ης, έχει δηλαδή πληθυντικό σε -ηδες. Το θηλυκό και το ουδέτερο κλίνονται ομαλά¹².

Ενικός αριθμός		
αρσενικό	θηλυκό	ουδέτερο
αλανιάρης	αλανιάρα	αλανιάρικο
αλανιάρη	αλανιάρας	αλανιάρικου
αλανιάρη	αλανιάρα	αλανιάρικο
αλανιάρη	αλανιάρα	αλανιάρικο
Πληθυντικός αριθμός		
αλανιάρηδες	αλανιάρες	αλανιάρικα
αλανιάρηδων	-----	αλανιάρικων
αλανιάρηδες	αλανιάρες	αλανιάρικα
αλανιάρηδες	αλανιάρες	αλανιάρικα

Πολλά επίθετα δεν έχουν όλα τα γένη ή ένας απ' τους τύπους είναι σπάνιος ή σχηματίζεται διαφορετικά.

αγριομάλλης - αγριομάλλα (αγριόμαλλο)

Τα επίθετα της κατηγορίας αυτής παράγονται από ουσιαστικά ή άλλα επίθετα και η σημασία τους είναι λιγότερο έντονη.

παιχνίδι	-	παιχνιδιάρης, -α, -ικο	-	verspielt
κίτρινος	-	κιτρινιάρης, -α, -ικο	-	gelblich
αρρώστια	-	αρρωστιάρης, -α, -ικο	-	kränklich
μεροκάματο	-	μεροκαματιάρης, -α, (-ικο)	-	Tagelöhner-

Συχνά είναι σύνθετες λέξεις με δεύτερο συνθετικό¹³: λαιμός¹⁴, μαλλί, μάτι, χέρι, πόδι (μερικά χωρίς ουδέτερο)

(μακρύς + λαιμός)	μακρολαίμης, -α, --
(άσπρος + μαλλί)	ασπρομάλλης, -α, -ο
(ψηλός + μύτη)	ψηλομύτης, -α, --
(στραβός + πόδι)	στραβοπόδης, -α, -αρο

12 ομαλός, -ή, -ό - normal, glatt, gleichmäßig
 13 συνθετικός, -ή, -ό - synthetisch, Kunst-
 14 ο λαιμός - der Hals, die Kehle

Συμπληρώστε τις προτάσεις με τα παραπάνω επίθετα σε -ης, -α, -ικα.

1. Όταν τα παιδιά γύρισαν από τις πρώτες διακοπές¹⁵ που πέρασαν μόνα τους ήταν _____ και _____.
2. Του απαγόρεψαν να μπει στο καφενείο γιατί ήταν _____.
3. Μετά από το σεισμό συνάντησα πολλούς _____ εργάτες.
4. Ήμουν φιλοξενούμενη της _____ γυναίκας και του _____ άνδρα της.
5. Έβλεπες μόνο _____ γριές και _____ γέρους.
6. Φτάνοντας στην Γερμανία οι πρόσφυγες ήταν _____.
7. Τότε η μεγαλύτερη στενοχώρια των γονιών μου ήταν το ότι ήμουν _____ και _____.
8. Δεν μπορούσε να κλείσει ασφάλεια¹⁶ ζωής γιατί ήταν _____.
9. Βασάνισαν το _____ μαθητή και τον κορόιδεψαν με παρατσούκλια.
10. Τα συμφέροντα των _____ πάλι δεν λήφθηκαν υπόψη.

8.8. Το ενιαίο-ολοήμερο σχολείο

Ο προσανατολισμός της εκπ/σης στα δικαιώματα του ανθρώπου, όπως αυτά εκφράζονται στη διακήρυξη του Ο.Η.Ε., η συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος για ίσες ευκαιρίες στην εκπ/ση και στη ζωή, σε σχέση με τα πορίσματα των επιστημών της αγωγής, που μας ενημερώνουν, πως ο άνθρωπος γεννιέται με ανοιχτές τις κλίσεις και τις προδιαθέσεις του στα ερεθίσματα και στα μηνύματα του περιβάλλοντος, που διαμορφώνουν ανάλογα την ανάπτυξη και την εξέλιξη της προσωπικότητάς του και πως το σχολείο δεν μπορεί να νοηθεί ανεξάρτητο από τις οικονομικοκοινωνικές, πολιτικές και πολιτιστικές συνθήκες του συγκεκριμένου χωροχρόνου, που ζει και αναπτύσσεται ο νέος άνθρωπος, οδηγούν στο συμπέρασμα: Πως το σχολείο στο χώρο της Ο.Δ.Γ., όπου ζούμε και εργαζόμαστε, με τις προσωπικές μας ελπίδες και τις προοπτικές, με το γενικότερο προσανατολισμό και το ενδιαφέρον της ελληνικής και της ομοσπονδιακής γερμανικής πολιτείας, πρέπει να είναι ανοιχτό στην κοινωνία, στις ιδιαίτερες πολυπολιτιστικές συνθήκες στις οποίες μεγαλώνει σωματικά και αναπτύσσεται πνευματικά το ελληνόπουλο και να του προσφέρει διπολιτιστικά - πολυπολιτιστικά και διγλωσσικά πλούσια ερεθίσματα, για να αναπτυχτεί σε

¹⁵ η διακοπή

- die Unterbrechung, die Pause, Pl.: die Ferien

¹⁶ η ασφάλεια

- die Sicherheit, die Sicherung, die Versicherung

μια αυτοδύναμη, ελεύθερη και πολυπολιτιστικά αυτοπραγματοποιούμενη προσωπικότητα, ικανή να κινείται πολιτικά συμμετοχικά και πολιτιστικά δημιουργικά τόσο εδώ, Ο.Δ.Γ., όσο και εκεί, Ελλάδα.

Η υλοποίηση αυτών των σκοπών, των στόχων και των προοπτικών δεν εξασφαλίζεται ούτε στο καθαρά ελληνικό ούτε στο καθαρά γερμανικό σχολείο, αλλά σε μια σχολική μονάδα, ενταγμένη στο γερμανικό σύστημα, που θα διαφοροποιείται στους ειδικότερους σκοπούς, στην επιλογή των μορφωτικών αγαθών και στο εκπ/κό προσωπικό.

Αυτή η σχολική μονάδα δεν μπορεί παρά να είναι το ενιαίο - ολοήμερο σχολείο.

Το ενιαίο - ολοήμερο σχολείο

Ενιαίο λέγεται το σχολείο, γιατί δεν κάνει την παραδοσιακή διάκριση ανάμεσα στον παιδικό σταθμό, στο νηπιαγωγείο, στο δημοτικό σχολείο, στο γυμνάσιο και στο λύκειο και οι προηγούμενες σχολικές βαθμίδες δεν αποτελούν απλά στάδιο πορευομασίας του παιδιού, για να επισκεφτεί τις επόμενες σχολικές βαθμίδες, που σημαίνει απλή τραπεζική αποταμίευση γνώσεων. Η οργάνωση του Ενιαίου Σχολείου είναι ενιαία και με τη λειτουργία του δεν επιδιώκεται η ανάπτυξη και η τελειοποίηση των μηχανισμών της απομνημόνευσης και της μηχανικής αναπαραγωγής των γνώσεων, αλλά η ενιαία, η αυτοδύναμη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού, που θα ισχυροποιήσει τη θέληση και τη βούλησή του για ανεξάρτητη και δημιουργική απόκτηση των γνώσεων, δηλ. να μάθει και να γνωρίζει τους τρόπους πώς να μαθαίνει.

Ονομάζεται και ολοήμερο σχολείο, γιατί επεκτείνει την παρουσία και την παραμονή των μαθητών και κατά τις απογευματινές ώρες, όπου τα παιδιά προετοιμάζουν τα μαθήματα για την επομένη και συμμετέχουν στον προγραμματισμό και στην πραγματοποίηση μουσικοτεχνικών, αθλητικών και λοιπών σχολικών εκδηλώσεων.

Το ενιαίο - ολοήμερο σχολείο έχει αφετηρία το παιδί, το ελληνόπουλο της Ο.Δ.Γ., που δεν είναι ούτε το ελληνόπουλο της Ελλάδας ούτε το γερμανόπουλο της Ο.Δ.Γ., τα οποία κοινωνικοποιούνται σε ένα μονοπολιτιστικό και μονογλωσσικό περιβάλλον, αλλά το ελληνόπουλο της Ο.Δ.Γ., που κοινωνικοποιείται γλωσσικά πρωταρχικά στη γλώσσα της οικογένειας, δηλ. την ελληνική, ενώ παράλληλα κοινωνικοποιείται και στη γλώσσα, που μιλιέται στο ευρύτερο περιβάλλον, δηλ. τη γερμανική.

Η κωδικοποίηση και η αποκωδικοποίηση των γλωσσικών κωδίκων των δύο γλωσσών λαμβάνει χώρα κατά τρόπο αυθόρμητο και φυσικό και τα παιδιά πολύ γρήγορα είναι σε θέση να διακρίνουν και να ταυτίσουν τον κάθε γλωσσικό κώδικα με το αντίστοιχο πρόσωπο.

Έτσι είναι σε θέση να ζητούν από τους γονείς τους την ικανοποίηση των απαιτήσεών τους στα ελληνικά, π.χ. "δώστε μου ένα μάρκο, για να αγοράσω κάτι" και να πηγαίνουν στο περίπτερο της γειτονιάς τους και να εκφράζουν την επιθυμία τους στα γερμανικά, π.χ. "ICH MÖCHTE EINE SCHOKOLADE" ή "ICH WILL BONBONS".

Σκοπός του ενιαίου – ολοήμερου σχολείου

Το ενιαίο – ολοήμερο σχολείο, σαν χώρος, όπου θα ασκείται η σκόπιμη και η συστηματική αγωγή του παιδιού, θα επιδιώκει, με την κατάλληλη διδακτική, παιδαγωγική και κοινωνικοψυχολογική οργάνωση και λειτουργία του, την αρμονική ψυχοπνευματική ανάπτυξη και ολοκλήρωσή του σε μια ελεύθερη, δημιουργική και κοινωνικοπολιτιστικά απελευθερωμένη προσωπικότητα, που θα είναι προσανατολισμένη στις αρχές του ανθρωπισμού και στο πνεύμα της διακήρυξης του Ο.Η.Ε. για τα ανθρώπινα δικαιώματα και ικανή να συμμετέχει δυναμικά και δημιουργικά στην οικονομικοπολιτική και πολιτιστική ζωή, τόσο του περιορισμένου κρατικού χώρου, Ο.Δ.Γ. ή Ελλάδα, όσο και στο διεθνή χώρο.

Ειδικότερα στο ενιαίο – ολοήμερο σχολείο θα επιδιώκεται:

1. Η αγωγή, η κοινωνικοποίηση και η πολιτιστικοποίηση του παιδιού στις δύο γλώσσες και στις δύο πολιτιστικές παραδόσεις (ελληνική και γερμανική), που θα διευρύνουν τον ορίζοντα της αντίληψης και της σύλληψης της πραγματικότητας, θα του καλλιεργήσουν την αγάπη για τον άνθρωπο και θα του ενισχύσουν τα συναισθήματα της ανεκτικότητας, της διαλλακτικότητας και του σεβασμού της θέλησης του "σημαντικού άλλου" να είναι κάτι διαφορετικό από αυτό.
2. Η ανάπτυξη και η εξέλιξη του παιδιού μέσα σε ένα πνεύμα ελευθερίας και δημοκρατίας, που θα το οδηγήσει στην πολιτιστική του χειραφέτηση και στην κοινωνικοπολιτική του ωρίμανση.
3. Η συνεχής παρώθηση και ενθάρρυνση του παιδιού για την κατάκτηση του περιεχόμενου των εννοιών, για την απόκτηση της ικανότητας να προχωρεί από τα δεδομένα των αισθήσεων στην περιοχή της αφηρημένης σκέψης και να εκφράζει σωστά και με σαφήνεια τις σκέψεις και τα συναισθήματά του στις δύο γλώσσες.
4. Η παροχή γνώσεων στις δύο γλώσσες, που θα το καταστήσουν ικανό να συνειδητοποιήσει τις υπάρχουσες και ισχύουσες οικονομικοκοινωνικές σχέσεις και θα το παρακινούν να συμμετέχει δυναμικά και δημιουργικά σ' αυτές.
5. Η ενίσχυση της κριτικής συνείδησης, για να είναι σε θέση να εκτιμήσει σωστά και να συμμετέχει ενεργητικά στα επιτεύγματα του τεχνολογικού μας πολιτισμού.

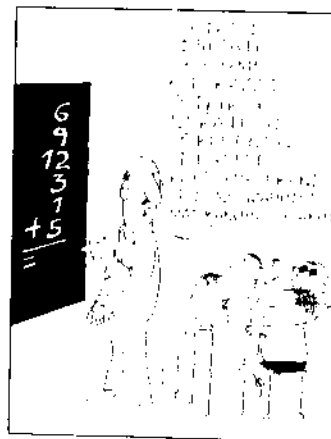
6. Η καλλιέργεια της κοσμοπολίτικης-οικουμενικής αντίληψης για τον κόσμο, που θα του επιτρέψει να κατανοήσει, πως όλοι οι άνθρωποι, ανεξάρτητα από το φύλο, τη φυλή, το χρώμα, το θρήσκευμα και την εθνικότητα, είναι ίσοι μεταξύ τους και πως τα γεγονότα κάποιου συγκεκριμένου χώρου δεν είναι υπόθεση μόνο των ανθρώπων, που κατοικούν εκεί, αλλά αφορά και το ίδιο. Από παράδειγμα της ζωής μας σε έναν "κόσμο" αποτελούν τα διάφορα πυρηνικά και χημικά ατυχήματα, που δεν επηρέασαν μόνο τη ζωή των ανθρώπων που κατοικούν στους χώρους των ατυχημάτων, αλλά και τη ζωή όλων μας.
7. Η ανάπτυξη των καλαισθητικών συναισθημάτων, για να μπορεί να εκτιμά τα έργα του ανθρώπινου πολιτισμού, σαν προϊόντα της διεθνούς συνεργασίας και της φιλίας μεταξύ των λαών...

Δρ. Ζήσης Λυγούρας: Το ενιαίο - ολοήμερο σχολείο, προϋποθέσεις και προοπτικές εφαρμογής αυτού σαν μορφή εκπ/σης του Ελληνόπουλου της Ο.Δ.Γ. Ντύσσελντορφ 1987. (αδημοσίευτο).

8.9. Ανισοσύλλαβα ουσιαστικά σε -αν, -εν, -ον -υ, -ος, -ως

Αυτή η κλίση περιλαμβάνει λίγα ονόματα:

- αν/-εν: το παν¹⁷, το σύμπαν¹⁸, το μηδέν (χωρίς πληθ.)
- εν: το φωνήεν
- ον: το ενδιαφέρον, το παρόν, το συμφέρον, το περιβάλλον
- υ: το οξύ¹⁹, το δόρυ²⁰
- ος/-ως: το γεγονός, το φως

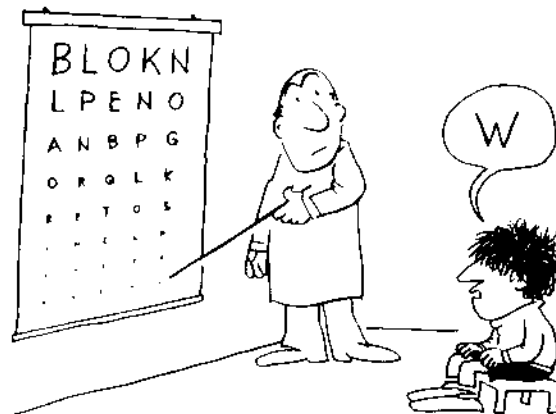
17 το παν
18 το σύμπαν
19 το οξύ
20 το δόρυ

- das (Welt-)All, die Hauptsache
- das Weltall
- die Säure
- der Speer, die Lanze

Η γενική του πληθυντικού τονίζεται πάντα στην παραλήγουσα.

το παν	το φωνήεν	το ενδιαφέρον
του παντός	του φωνήεντος	του ενδιαφέροντος
το παν	το φωνήεν	το ενδιαφέρον
τα πάντα	τα φωνήεντα	τα ενδιαφέροντα
των πάντων	των φωνήεντων	των ενδιαφερόντων
τα πάντα	τα φωνήεντα	τα ενδιαφέροντα
το οξύ	το δόρυ	
του οξέος	του δόρατος	
το οξύ	το δόρυ	
τα οξέα	τα δόρατα	
των οξέων	των δοράτων	
τα οξέα	τα δόρατα	
το γεγονός	το φως	
του γεγονότος	του φωτός	
το γεγονός	το φως	
τα γεγονότα	τα φώτα	
των γεγονότων	των φώτων	
τα γεγονότα	τα φώτα	

Συμπληρώστε.

1. Το βάρος των _____ (το οξύ) αυξήθηκε.
2. Η εξέταση _____ (το σύμπαν) με ηλεκτρονικά²¹ μέσα άρχισε τον 20^ο αιώνα.
3. Στα πρόσωπά τους ήταν χαραγμένα _____ (το ενδιαφέρον).
4. Υπογραμμίσαμε τα σύμφωνα με μπλε και _____ (το φωνήεν) με κόκκινο χρώμα.
5. _____ (το γεγονός) δεν προσέχτηκαν.
6. Οι ειδήσεις²² για την καταστροφή _____ (το περιβάλλον) ξεχάστηκαν γρήγορα.
7. Η αναδιάρθρωση της οικονομίας δεν έγινε σύμφωνα με _____ (το συμφέρον) των ανέργων εργατών.
8. Παρουσίασε _____ (το παρόν) και _____ (το μέλλον) με μελανά χρώματα.

²¹ ηλεκτρονικός, -ή, -ό

²² η είδηση

- elektronisch

- die Nachricht, die Meldung, die Idee, die Ahnung

9. Σβήσε _____ (το φως).

10. Ξέχασε μόνο δύο φορές _____ (το μηδέν) και πήρε πέντε.

8.10. Επίθετα σε -ων, -ουσα, -ον ή -ουν

Τα επίθετα αυτά είναι λέξεις της καθαρεύουσας και προέρχονται από ρήματα ή μετοχές. Μπήκαν στη δημοτική γλώσσα σε μικρό αριθμό ή χρησιμοποιούνται σε συγκεκριμένες φράσεις.

ενδιαφέρων

ενδιαφέρουσα

ενδιαφέρον

Από τα περισσότερα ρήματα μπορούν να σχηματιστούν τέτοια επίθετα

έχω - έχων

γράφω - γράφων

παλιννοστώ - παλιννοστών

λέγω - λέγων

ζητώ - ζητών

κυβερν(ά)ώ - κυβερνών

αρσενικό

παρών γράφων
παρόντος γράφοντος
παρόντα γράφοντα

παρόντες γράφοντες
παρόντων γραφόντων
παρόντες γράφοντες

θηλυκό

παρούσα γράφουσα
παρούσας γράφουσας
παρούσα γράφουσα

παρούσες γράφουσες
παρουσών γραφουσών
παρούσες γράφουσες

ουδέτερο

παρόν γράφον
παρόντος γράφοντος
παρόν γράφον

παρόντα γράφοντα
παρόντων γραφόντων
παρόντα γράφοντα

κυβερνών ζητών
κυβερνόντος ζητούντος
κυβερνόντα ζητούντα

κυβερνούντες ζητούντες
κυβερνώντων ζητούντων
κυβερνούντες ζητούντες

κυβερνούσα ζητούσα

κυβερνόν ζητόν

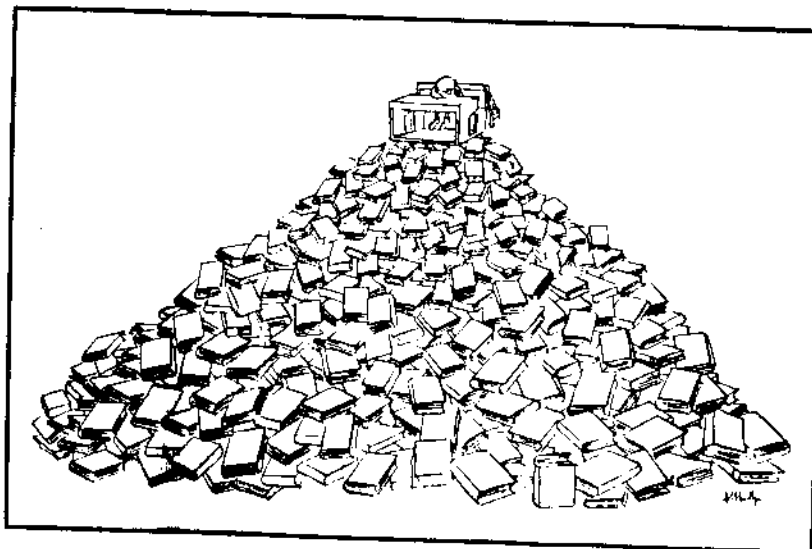

Να σχηματίσετε προτάσεις με τις παρακάτω φράσεις.

Τα συμφέροντα	εργάτης μετανάστης η βιομηχανία
Οι παλινοστούντες	πατρίδα ενσωμάτωση ανεργία
Το μέλλον	η γαστρονομία το δάσος η προοπτική
Το παρελθόν	το έθιμο η διαφήμιση η εμπειρία

Από ποια ρήματα βγήκαν οι τύποι:

οι ανήκοντες σ' αυτήν την κατηγορία
τα αποτελούντα την επιτροπή πρόσωπα
οι επιτυχόντες φοιτητές
η σπουδάζουσα νεολαία
οι υπάρχουσες αδικίες
οι επιστρέφοντες εργάτες
τα απορρέοντα κέρδη
ο τολμών νικά(ει)

8.11. Λεξιλογικές ασκήσεις

Ιδιωματισμοί και παροιμίες Redewendungen und Sprichwörter

Σχηματίστε προτάσεις.

του' στριψε η βίδα...
er hat eine Schraube locker...

τα κάνει όλα άνω κάτω
er bringt alles durcheinander
έρχεται στα χέρια
er wird handgreiflich
έχει κρεμάσει το ζωνάρι του
er sucht Streit
κάνει τον καμπόσο
er macht sich wichtig
κάνει την πάπια
er knelft
πετάει κουβέντες
er macht Anspielungen
τα κάνει πλακάκια
er vertuscht etwas
είναι έξω φρενών
er ist außer Rand und Band
κάνει το χαζό
er stellt sich dumm
κάνει του κεφαλιού του
er ist eigensinnig

Ποια είναι η μετάφραση;

κάθομαι στ' αγκάθια
ο σκοπός αγιάζει τα μέσα
ας αφήσουμε τ' αστεία
γνωρίζω μέσες άκρες
τεντώνω τ' αυτιά μου
κατεβάζω τ' αυτιά
δεν είναι παίξε γέλασε
λόγια της караβάνας
παίρνω το αίμα πίσω
κάθομαι σ' αναμμένα κάρβουνα

den Kopf hängen lassen
auf heißen Kohlen sitzen; unruhig sein
der Zweck heiligt die Mittel
unruhig sein
sich rächen
ungefähr wissen
Scherz beiseite
die Ohren spitzen
dummes Geschwätz
das ist keine Kleinigkeit, es ist Ernst

Μεταφράστε με το λεξικό ή με τη βοήθεια ενός Έλληνα.

1. Φασούλι το φασούλι γεμίζει το σακούλι.
_____
2. Όποιος δεν έχει μυαλό έχει ποδάρια (πόδια).
_____
3. Όταν έχεις τέτοιους φίλους τι τους θέλεις τους εχθρούς;
_____
4. Όποιος έχει τη μύγα μυγιάζεται.
_____
5. Όποιος γυρεύει τα πολλά χάνει και τα λίγα.
_____
6. Τα πολλά τα λόγια είναι φτώχεια.
_____
7. Όπου λαλούν πολλά κοκόρια αργεί να ξημερώσει.
_____
8. Άλλαξε ο Μανωλιός κι έβαλε την κάπα αλλιώς.
_____
9. Ο λύκος την τρίχα αλλάζει όχι το τομάρι (την προβιά).
_____
10. Βάλαμε το λύκο να φυλάει τα πρόβατα.
_____
11. Είπε ο γάιδαρος τον πετεινό κεφάλι.
_____

